

Behoort bij punt 8 van de agenda voor de raadsvergadering van 9 februari 2009

onderwerp: Nazorg ex-gedetineerden

afdeling: Algemene Zaken
portefeuillehouder: L.M. Schoots
besproken in commissie(s) Bestuur
datum bespreking(en): 21 januari 2009

Samenvatting voorstel

In maart 2006 heeft het Ministerie van Justitie aan alle gemeenten in Nederland verzocht om een contactpersoon aan te stellen voor de coördinatie van nazorg aan ex-gedetineerden op de deelgebieden inkomen / werk, huisvesting, zorg en identiteitspapieren. Omdat Nazorg aan ex-gedetineerden effectiever en efficiënter op schaalniveau van het Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf kan worden georganiseerd, wordt voorgesteld om aan het Veiligheidshuis de taak op te dragen om de nazorg te coördineren voor ex-gedetineerden die zich in de gemeente Cuijk gaan (her)-vestigen.

Voorstel besluit

1. In te stemmen met de deelname aan het Project Nazorg aan ex-gedetineerden en aan het Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf de taak op te dragen om het nazorgtraject te coördineren voor ex-gedetineerden die zich in de gemeente Cuijk gaan (her) vestigen.
2. Te verzoeken om een evaluatie na twee jaar, waarin is onderzocht in hoeverre de recidive van ex-gedetineerden is teruggedrongen en waarin de integrale aanpak in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf is onderzocht.

Financiële consequenties

De raad heeft reeds hiervoor de bijdrage, zijnde € 16.382 structureel, beschikbaar gesteld bij besluitvorming van de programmabegroting 2009.

Toegepaste wetten / verordeningen etc.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Voorlichting / communicatie

Artikel in het Cuijks Weekblad

Commissiebehandeling

Het voorstel is besproken in de vergadering van de commissie Bestuur van 21 januari 2009. Het verslag van deze vergadering is via het internet beschikbaar.

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Per 1 januari 2007 is gestart met het Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf onder regie van de gemeenten in de gebieden Maasland, Leijgraaf en Land van Cuijk. Aan dit Veiligheidshuis ligt een visiedocument ten grondslag. Hierin staat opgenomen dat het Veiligheidshuis zich in eerste instantie met drie thema's gaat bezighouden, te weten: Jeugd, Huiselijk Geweld en Veelplegers. Daarnaast is in dit document opgenomen dat er optioneel een vierde thema binnen de samenwerking zou kunnen zijn namelijk: Nazorg voor ex-gedetineerden. Dit voorstel gaat in op de wijze waarop het Regionaal Veiligheidshuis invulling kan geven aan nazorg voor ex-gedetineerden.

In de praktijk is gebleken dat dit laatste thema de nodige aandacht vereist. Door middel van het tijdig en adequaat coördineren van de terugkeer van ex-gedetineerden in de maatschappij wordt getracht om recidive te voorkomen. Dit is noodzakelijk, omdat in de praktijk blijkt dat veel ex-gedetineerden vrij snel na hun vrijlating weer met politie en justitie in aanraking komen. De nazorg voor deze groep bestaat uit ondersteuning op de voor hen belangrijke deelgebieden:

wonen werk / inkomen, identiteitspapieren en zorg (bijvoorbeeld bij verslaving). Wanneer hierbij problemen ontstaan, verloopt de maatschappelijke re-integratie moeizaam en ligt recidive op de loer. Om deze reden is samenwerking tussen gemeenten, ketenpartners en de penitentiaire inrichting van groot belang. Coördinatie en afstemming tussen de lokale en regionale partners op de vier deelgebieden is essentieel om voorkomen dat iemand recidiveert.

We zien dat een groot aantal partners een taak of verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van de terugkeer uit detentie. Ex-gedetineerden kunnen dan, zoals iedere burger, in aanmerking komen voor de voorzieningen op de primaire leefgebieden (inkomen / werk, huisvesting, zorg en identiteitspapieren). Een probleem bij deze verantwoordelijkheid is dat het enerzijds de partners vaak ontbreekt aan actuele en tijdig verstrekte informatie over de gedetineerden die vrij zijn gekomen. Anderzijds is het voor de Justitiële Inrichtingen belangrijk om die informatie kwijt te kunnen aan de daarvoor relevante partners. Kortom: om nazorg goed te kunnen regelen is een duidelijke informatiestroom en goede communicatie tussen de betrokken partijen nodig om zo de juiste aanpak te coördineren en af te stemmen. Nazorg wordt landelijk en provinciaal gezien als een thema dat bij uitstek in een Veiligheidshuis thuishoort. Het voordeel is dat de systematiek van werken binnen het Veiligheidshuis zich hiervoor leent omdat zowel justitiële als niet-justitiële organisaties zich onder één dak bevinden.

In juni 2007 heeft de provincie Brabant Noord een subsidie beschikbaar gesteld voor het project ontwikkeling van nazorg binnen het regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf. Deze subsidie geldt voor 2007-2008. Aan de hand van deze subsidie is in september 2007 begonnen met de ontwikkeling van het nazorgtraject. Daarnaast heeft het district Maasland besloten de praktijk te toetsen vanaf dat moment. Inmiddels is daardoor inzicht gekomen in de problematiek en de wijze waarop deze aangepakt kan worden. Het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf stelt voor dat alle dertien gemeenten waarvoor ze werkzaam is, per 2009 aansluiten bij het nazorgtraject voor ex-gedetineerden.

Voorgeschiedenis

In mei 2004 is binnen het beleidsprogramma "Terugdringen Recidive" van de Minister van Justitie het projectbureau Nazorg ingericht. Doel van het beleidsprogramma is het terugbrengen van overlastgevend gedrag door het effectief aanpakken van recidive en het zorgen voor een betere re-integratie van ex-gedetineerden in de samenleving. Vertrekpunt voor het plan is het standpunt van de minister dat, als er geen justitiële titel meer bestaat bij een ex-gedetineerde, de verantwoordelijkheid voor de re-integratieactiviteiten bij de lokale overheid berust. Hierbij zijn destijds afspraken gemaakt tussen het Ministerie van Justitie en de gemeenten over de taken en verantwoordelijkheden die bij de re-integratieactiviteiten aan bod komen.

Deze afspraken zijn als volgt:

- Alle ex-gedetineerden komen, zoals iedere burger in aanmerking voor de voorzieningen op de primaire leefgebieden inkomen / werk, huisvesting (waaronder maatschappelijke opvang), identiteitspapieren en zorg, mits de betrokkene daarom vraagt.
- De gemeenten bieden actief nazorg aan veelplegers bij wie in Justitieel kader, op basis van een diagnose (Risc), gedragsinterventies zijn gepleegd. Deze nazorg heeft, naast de voorzieningen op primaire leefgebieden, betrekking op zaken als scholing, (psychosociale) begeleiding, arbeidstoeleiding en woonbegeleiding.

Per 2006 zijn mede voor deze taak – extra middelen – toegekend via het gemeentefonds. Om deze re-integratie activiteiten als gemeente goed te kunnen aanbieden is het op tijd verkrijgen van informatie over gedetineerden van belang. Deze informatie bestaat uit gegevens over de datum dat de gedetineerde in vrijheid wordt gesteld en gegevens over de vier deelgebieden omtrent de gedetineerde. Hiervoor is een naadloze overdracht van informatie nodig, zodat de gemeenten op tijd acties kunnen ondernemen voor de nazorg.

Om deze overdracht goed op te zetten is allereerst op 1 april 2005 het Project aansluiting Nazorg gestart door de Dienst Justitiële inrichtingen. Hiermee hebben zij de verplichting op zich genomen om te zorgen voor een naadloze informatieoverdracht vanuit de inrichting naar de gemeente op tenminste de vier basisdeelgebieden (identiteit, inkomen, huisvesting en zorg). In

de praktijk betekent dit dat de Maatschappelijk Medewerker Detentie (MMD) de gedetineerde screent op deze 4 deelgebieden en overdraagt naar de contactpersoon van de gemeenten. In eerste instantie is door de Dienst Justitiële inrichtingen (DJI) gevraagd om per gemeente een coördinator aan te stellen voor de nazorg. De gemeente Cuijk heeft ook een dergelijke coördinator, werkzaam op de afdeling Welzijn, cluster Werk, Inkomen en Zorg.

De praktijk laat zien dat coördinatie van nazorg aan ex-gedetineerden vaak grensoverschrijdend en complex is. Het regionaal veiligheidshuis Maas & Leijgraaf heeft naar aanleiding hiervan het Project Nazorg ex-gedetineerden opgenomen in haar visiedocument. Het uitgangspunt is dat zij als informatie en coördinatiepunt kan fungeren voor de gemeenten in haar werkgebied. Dat zou in de praktijk betekenen - zoals nu al in district Maasland gebeurt - dat de DJI één coördinatiepunt heeft en dat nazorg uit een coördinatiepunt geregeld wordt. Uiteraard met inachtneming van ieders taak en verantwoordelijkheden.

Waar hebben we het over?

In dit voorstel gaat het over de gedetineerden die zich na hun vrijlating willen vestigen in één van de 13 gemeenten in de districten Maasland, de Leijgraaf of in het Land van Cuijk. Ter verduidelijking; we spreken van Nazorg onder gemeentelijke regie wanneer de justitiële titel (reclasseringsbegeleiding / toezicht) ontbreekt. De zorg geschiedt dus in principe op vrijwillige basis. Het spreekt wel voor zich dat, ook al wenst iemand in eerste instantie geen begeleiding, een volledige analyse van de situatie uitgangspunt is. Daar waar begeleiding nodig is, wordt gezocht naar wegen om de juiste partners met de juiste informatie aan de slag te laten gaan. Nazorg richt zich op volwassen ex-gedetineerden. Dat er een verbinding met de Veelplegers aanpak is, spreekt voor zich.

Het streven is om tot een sluitende aanpak en actieve samenwerking te komen tussen de justitiële en niet-justitiële partners met inachtneming van ieders taak en verantwoordelijkheden.

Coördinatie en afstemming van taken: de praktijk

Aan de gemeenten die verbonden zijn aan het Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf wordt gevraagd middelen beschikbaar te stellen voor de coördinatie van Nazorg voor ex-gedetineerden. Met de beschikbaar gestelde middelen zal een daartoe aangestelde nazorgcoördinator diegene zijn die enerzijds toeziet op tijdige en volledige informatie uit de justitiële inrichtingen ten aanzien van de vier deelgebieden en anderzijds de vervolgaanpak coördineert en afstemt met de relevante partners. Hij / zij is een brug tussen veelal bovenlokaal georganiseerde instellingen / organisaties en lokale partners. In de praktijk zal hij / zij afspraken maken met de relevante partners op dezelfde manier als bij de andere thema's binnen het Veiligheidshuis.

Bij Nazorg bestaat het casusoverleg uit partners die direct betrokken zijn bij de Nazorg. Dit zijn bijvoorbeeld medewerkers van de sociale dienst van de gemeente, Maatschappelijk Werk, GGZ, reclassering, Novadic, en de woningbouwvereniging. Daarnaast schuiven op afroep andere partners aan. Zoals slachtofferhulp, Jeugdzorg schuldhulpverlening of stichting MEE. Ook vanuit onze gemeente zal dan aan het casusoverleg deelnemen waar het gaat om kwesties met een aanmerkelijke problematiek. In dit verband wordt opgemerkt dat indien de raad besluit tot de oprichting van de intergemeentelijke sociale dienst in het Land van Cuijk hierin wellicht efficiency kan worden bereikt: wellicht één contactambtenaar voor de gemeenten in het Land van Cuijk.

Het Veiligheidshuis is een belangrijk instrument om informatie te bundelen. Door een goede registratie van persoonsinformatie en de gemaakte afspraken is ook in de toekomst die informatie voorhanden voor een eventuele vervolgspraak: bij recidive is bekend wie wat eerder ondernomen heeft. Uiteindelijk kan na een bepaalde periode ook inzichtelijk gemaakt worden welke interventies tot welke resultaten hebben geleid.

Verwachtingen met betrekking tot resultaten

Het uiteindelijke doel van het coördineren van Nazorg uit detentie is het terugdringen van recidive. Door tijdelijke screening en afstemming van zowel de ex-gedetineerde als zijn omgeving kunnen problemen zo breed mogelijk aangepakt worden.

De praktijk zoals hierboven beschreven, wordt als pilotproject per 1 januari 2008 uitgevoerd voor district Maasland en laat zien dat het vaak om zeer complexe problemen gaat. De eerst

ervaringen zijn echter positief. Penitentiaire inrichtingen ervaren de brugfunctie van het veiligheidshuis als waardevol. Het veiligheidshuis kan op haar beurt namens een grote groep partners knelpunten in de overdracht signaleren.

Deelnemende partners onderkennen het feit dat zo compleet mogelijke informatie over de gedetineerde en samenwerking op deelgebieden essentieel is om te voorkomen dat iemand recidiveert. De deelgebieden kunnen in samenhang gezien worden: woonruimte bijvoorbeeld beschikbaar stellen kan gecombineerd worden met eventuele woonbegeleiding. Het kan ook zo zijn dat door ernstige misstappen in het verleden iemand niet meer terug kan keren in zijn oude woonomgeving. In het veiligheidshuis zijn op dat moment de partners aanwezig om een zo volledig mogelijk analyse te maken, waardoor een gecoördineerde aanpak van nazorg ontstaat en problemen met terugkeer voorkomen kunnen worden.

Over een langere periode is het mogelijk om de resultaten van het traject nazorg te meten aan de hand van recidivecijfers. De resultaten over de komende twee jaren worden daarvoor afgezet tegen de gegevens van 2007-2008. Bij een evaluatie na twee jaar is het daarom van belang te onderzoeken in hoeverre de recidive van ex-gedetineerden is teruggedrongen en waarin de integrale aanpak in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf is onderzocht. Gemeten aan de hand van de huidige projectuitvoering en de totale instroom in het district Maasland kan voor de dertien gemeenten volstaan worden met het aanstellen van een fulltime coördinator. Gemeenten worden over de voortgang van het project geïnformeerd via het jaarverslag van het Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf.

Financiële bijdrage

Van de gemeente Cuijk wordt een bijdrage gevraagd van € 16.382 voor 2009 en 2010 en is gebaseerd op het aantal uitgestroomde gedetineerden in 2007. In de gemeente Cuijk betreft dit 44 (opgave Dienst Justitiële Inrichtingen). Over 2 jaar zal aan de hand van de op dat moment bekende uitstroomcijfers de nieuwe bijdrage worden bepaald. De raad heeft de bijdrage reeds beschikbaar gesteld bij besluitvorming van de programmabegroting 2009. Opgemerkt wordt dat de registratie van de Dienst Justitiële Inrichtingen nog niet optimaal is. Onder meer gaat het om de duur van de detentie; dit kan variëren tot zeg maar enkele dagen tot jaren. Hierin wordt in de cijfers geen onderscheid aangebracht. Ook de zogenaamde screeningsrapportages van die organisatie dienen meer achtergrondinformatie over de persoonlijke problematiek van de gedetineerden te bevatten. Hierin wordt door die organisatie verbetering aangebracht.

Ontwikkeling nazorg ook voor jeugdige ex-gedetineerden

Dit voorstel richt zich op de volwassen ex-delinquenten. Het is eveneens van belang grip te hebben op delinquenten onder de 18 jaar. Hierin is samenwerking van belang met deels andere partners, zoals de jeugdreclassering. Voor de opzet hiervan in een afzonderlijk project is provinciale subsidie verkregen. Hierover zult u te zijner tijd nog informatie ontvangen.

Ter inzage legging:

1. Brief Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf d.d. 26 juni 2008 aangaande de financiering van het project Nazorg;
2. Brief Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf d.d. 28 oktober 2008 aangaande het project Nazorg en het Werkdocument Nazorg ex-gedetineerden "Uit detentie; en dan?".
3. Strafrechtelijke uitstroomcijfers 2007, Dienst Justitiële Inrichtingen

Cuijk, 16 december 2008

Burgemeester en wethouders van Cuijk,

P.M. van de Koolwijk
secretaris

L.M. Schoots
burgemeester